

"אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך"

נסה למצוא את הקשר בין הפסוק שפותח את הספר להלכה שמסיימת את הספר ולהלכה שמסיימת את הספר הקודם

משוך חסדך ליודעך **ספר המדע** וצדקתך לישרי לב

1. רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה ו (סוף ספר מדע)

דבר ידוע וברור שאין אהבת הקדוש ברוך הוא נקשרת בלבו של אדם עד שישגה בה תמיד כראוי ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה, כמו שצוה ואמר בכל לבבך ובכל נפשך, אינו אוהב הקדוש ברוך הוא אלא בדעת שידעהו, ועל פי הדעה תהיה האהבה אם מעט מעט ואם הרבה הרבה, לפיכך צריך האדם ליחד עצמו להבין ולהשכיל בחכמות ותבונות המודיעים לו את קונו כפי כח שיש באדם להבין ולהשיג כמו שבארנו בהלכות יסודי התורה.

השגת הראב"ד - דבר ידוע וברור וכו'. א"א זה השגיון לא ידענו לאי זה דבר כיוון, ואנו מפרשים אותו בשני ענינים לשון שיר כמו שגיון לדוד, וענין אחר בעבור אהבתה תשגה בענייך שלא תשים אליהם לב.

מה אהבתי תורתך **ספר אהבה** כל היום היא שיחתי

2. רמב"ם הלכות ברכות פרק יא הלכה טז

כל דבר שהוא מנהג אף על פי שמנהג נביאים הוא כגון נטילת ערבה בשביעי של חג ואין צריך לומר מנהג חכמים כגון קריאת הלל בראשי חדשים ובחולו של מועד של פסח אין מברכין עליו, וכן כל דבר שיסתפק לך אם טעון ברכה אם לאו עושין אותו בלא ברכה, ולעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה וירבה בברכות הצריכות, וכן דוד אמר בכל יום אברכך.

רמב"ם סדר תפילות המפטיר בנביא (סוף ספר אהבה)

בשבת שאחר תשעה באב נחמו נחמו עמי, בשניה ותאמר ציון, בשלישית עניה סערה, ברביעית אנכי אנכי הוא מנחמכם, בחמישית קומי אורי, בששית רני עקרה, בשביעית שוש אשישי ביי

ע' מלך כלל ט, יד (מקור 21) מדוע ספר אהבה מסתיים בעצם בהלכות ברכות ולא בהלכות מילה

* להבנת פסוק הפתיחה לספר זמנים עיין נספחים א' - ג' בעמוד האחרון.

נחלתי עדותיך לעולם **ספר זמנים** כי ששון ליבי המה

3. רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח הלכה טו

השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר (שמואל ב' ו') ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר (שמואל ב' ו') והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'. בריך רחמנא דסייען.

4. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יד (סוף ספר זמנים)

היה לפנינו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו, גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר (משלי ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. בריך רחמנא דסייען.

מדוע מבחינה מסויימת ספר זמנים מסתיים בהלכות לולב

* להבנת פסוק הפתיחה לספר נשים עיין מקור 6 ובמלך כלל יד' (מקור 21).

תורת חכם מקור חיים **ספר נשים** לסור ממוקשי מות

5. רמב"ם הלכות סוטה פרק ד הלכה יט (סוף ספר נשים)

אין ראוי לקפוץ ולקנות בפני עדים תחלה אלא בינו לבינה בנחת ובדרך טהרה ואזהרה כדי להדריכה בדרך ישרה ולהסיר המכשול, וכל שאינו מקפיד על אשתו ובניו ובני ביתו ומזהירן ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא ועון הרי זה חוטא שני (איוב ה' כ"ד) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא. בריך רחמנא דסייען.

להבנת הפסוק שפותח את ספר קדושה עיין פתיחת היד החזקה ספר חמישי (בעמוד האחרון)

פעמי הכן באמרתך **ספר קדושה** ואל תשלט בי כל און

6. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה כא (סוף ספר נשים לפי המורה נבוכים כלל יד מקור 21)

וכן ינהוג להתרחק מן השחוק ומן השכרות ומדברי עגבים שאלו גורמין גדולים והם מעלות של עריות, ולא ישב בלא אשה שמנהג זה גורם לטהרה יתירה, גדולה מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד. סליקו להו הלכות איסורי ביאה בס"ד.

7. רמב"ם הלכות שחיטה פרק יד הלכה טז (סוף ספר קדושה)

וכשמכסה לא יכסה ברגלו אלא בידו או בסכין או בכלי כדי שלא ינהוג בו מנהג בזיון ויהיו מצות בזויות עליו, שאין הכבוד לעצמן של מצות אלא למי שצוה בהן ברוך הוא והצילנו מלמשש בחשך וערך אותנו נר ליישר המעקשים ואור להורות נתיבות הישר, וכן הוא אומר נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי. נגמר ספר חמישי והוא ספר קדושה ומנין פרקיו שלשה וחמישים: הלכות איסורי ביאה שנים ועשרים פרקים, הלכות מאכלות אסורות שבעה עשר פרקים, הלכות שחיטה ארבעה עשר פרקים. ובכאן נשלם החלק השני, ה' במעגלי צדק ינחני.

8. רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ח הלכה יג

לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו, והעושה כן עובר על דעת הכתוב שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו כמו שבארו חכמים, ואין זו חסידות אלא שטות שהרי הוא מאבד כל ממונו ויצטרך לבריות, ואין מרחמין עליו, ובזה וכיוצא מכלכל דבריו במשפט בין בדברי תורה בין בדברי עולם, אלא כל המפזר ממונו במצות אל יפזר יותר מחומש, ויהיה כמו שצוו נביאים שיביא כפי מסת ידו, קל וחומר לדברים שלא נתחייב בהן אלא מחמת נדרו שלא ינדור אלא כראוי לו שנאמר איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך. סליקו להו הלכות ערכין וחרמין בס"ד.

מהם ההלכות הפותחות את סדר זרעים? ומה לפי כלל ב בלאונ? הסבר לפי זה את הקשר בין סוף הפלאה לתחילת זרעים.

תהי ידך לעזרני **ספר זרעים** כי פקודיך בחרתי

9. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יג הלכה יג

ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה יי חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעה"י דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים, הרי דוד ע"ה = עליו השלום = אומר יי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי. בריך רחמנא דסייען.

להבנת פסוקי הפתיחה לספר עבודה וקורבנות עיין מלז כלל עשירי ואחד עשרה, לפי פרוש זה הסבר את סיום ספר עבודה בהלכות כלי המקדש פי' ה' יג

ישאלו שלום ירושלים **ספר העבודה** ישאלו אוהביך

10. רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ח

ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו, ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה' ואפילו היה שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצוה שחקק לנו הקדוש ברוך הוא שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן, ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול, הרי נאמר בתורה ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם, אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים, והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים, והשמירה שיזהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים, והמשפטים הן המצות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם, והחוקים הן המצות שאין טעמן ידוע, אמרו חכמים חוקים חקותי לך ואין לך רשות להרהר בהן, ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח, וכמה היה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העכו"ם שהיו משיבין על החקים, וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דביקות בתורה, שנאמר טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצור פקודיך, ונאמר שם בענין כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני, וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא, והקדימה תורה ציווי על החוקים, שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. סליקו להו הלכות מעילה בס"ד. נגמר ספר שמיני והוא ספר עבודה.

11. רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק י הלכה יג

זה שאתה מוצא בדברי נביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד לא היו כהנים גדולים, שאין האפוד של כ"ג אפוד בד, ואף הלוים היו חוגרין אותו שהרי שמואל הנביא לוי היה ונאמר בו נער חגור אפוד בד, אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקדש להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחשן ברוח הקדש. סליקו להו

להבנת הפסוק שפוחת את ספר קורבנות עיין נספח 4

לך אזבח זבח תודה **ספר קורבנות** ובשם ה' אקרא

12. רמב"ם הלכות תמורה פרק ד הלכה יג

ואין מערימין על בהמת הקדש להקדיש עוברת קדושה אחרת אלא הרי הוא כקדושת אמו, שולדות הקדשים ממעי אמה הם קדושים כמו שביארנו, והרי כל עובר מהן כקדושת אמו ואינו יכול לשנותו בבטן כדרך שעשה בבכור שהבכור ביציאתו הוא שמתקדש, אף על פי שכל חוקי התורה גזירות הם כמו שביארנו בסוף מעילה, ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם תן לו טעם, הרי אמרו חכמים הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה, יראה לי שזה שאמר הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, כענין שאמר ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישית כסף ערכך עליו, ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע, שטבע של אדם נוטה להרבות קניינו ולחוס על ממונו ואף על פי שנדר והקדיש אפשר שחזר בו וניחם ויפדה בפחות משווי אמרה תורה אם פדה לעצמו יוסיף חומש, וכן אם הקדיש בהמה קדושת הגוף שמא יחזור בו וכיון שאינו יכול לפדותה יחליפנה בפחותה ממנה, ואם נתן לו רשות להחליף הרע ביפה יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא, לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, וכל אלו הדברים כדי לכופ את יצרו ולתקן דעותיו, ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים, וכן הוא אומר הלא כתבתי לך שלשים במועצות ודעת, להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך. סליקו להו הלכות תמורה בס"ד.

הסבר את הקשר בין הפסוק הפותח את ספר הקורבנות להלכה האחרונה בספר

13. רמב"ם הלכות מקוואות פרק יא הלכה יב

דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות נזירות הכתוב הן, ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוונת הלב, ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל, ואעפ"כ רמז יש בדבר כשם שהמכוין לבו לטהר כיון שטבל טהור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר כך המכוין לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור, הרי הוא אומר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גולליכם אטהר אתכם, השם ברחמי הרבים מכל חטא עון ואשמה יטהרנו אמן. סליקו להו הלכות מקוואות בס"ד. נגמר ספר עשירי והוא ספר טהרה, הלכותיו שמונה, ופרקיו מאה וארבעים וארבעה.

14. רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק טז הלכה יב

אף על פי שמותר לאכול אוכלין טמאין ולשתות משקין טמאים חסידיים הראשונים היו אוכלין חולין בטהרה ונזהרין מן הטומאות כולן כל ימיהם והן הנקראים פרושים ודבר זה קדושה יתירה היא ודרך חסידות שיהיה נבדל אדם ופורש משאר העם ולא יגע בהם ולא יאכל וישתה עמם, שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים, וטהרת הגוף מביאה לידי קדושת הנפש מן הדעות הרעות, וקדושת הנפש גורמת להדמות בשכינה, שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי מקדשכם. בריך רחמנא דסייען.

מה הקשר בין הספר הראשון - מדע, לספר העשירי - טהרה?

הט לבי אל עדותיך **ספר נזיקין** ואל אל בצע

15. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה יג-יד (סוף ספר נזיקין)

הלכה יג: הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו ואחד פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו. מצוה לפרוק בתחילה משום צער בעלי חיים ואחר כך טוען. במה דברים אמורים כשהיו שניהם שונאים או אוהבים. אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב מצוה לטעון עם השונא תחילה כדי לכופ את יצרו הרע.

הלכה יד: השונא שנאמר בתורה הוא מישראל, לא מאומות העולם, והיאך יהיה לישראל שונא מישראל והכתוב אומר +ויקרא ייט י"ז+ לא תשנא את אחיך בלבבך, אמרו חכמים כגון שראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה ויחזור מרשעו, ואף על פי שעדיין לא עשה תשובה, אם מצאו נבהל במשאו מצוה לפרוק ולטעון עמו ולא יניחנו נוטה למות שמא ישתהה בשביל ממונו ויבא לידי סכנה, והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם נלויים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת, שנאמר +יחזקאל ל"ג י"א+ אמור אליהם חי אני נאם ה' אלהים אם אחפץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה. בריך רחמנא דסייען.

ע' בפסוק הפתיחה לקנין - מדוע ספר קנין נמצא אחרי ספר נזיקין ובנפרד ממנו לעומת מו"נ שם קנין ומשפטים כלולים בספר אחד?

ראשית חכמה קנה חכמה **ספר קנין** ובכל קנייך קנה בינה

16. רמב"ם הלכות עבדים פרק ט הלכה ח

מותר לעבוד בעבד כנעני בפרד, ואף על פי שהדין כך מדת חסידות ודרכי חכמה שיהיה אדם רחמן ורודף צדק ולא יכביד עולו על עבדו ולא יצר לו ויאכילהו וישקהו מכל מאכל ומכל משתה, חכמים הראשונים היו נותנין לעבד מכל תבשיל ותבשיל שהיו אוכלין, ומקדימין מזון הבהמות והעבדים לסעודת עצמן, הרי הוא אומר כעני עבדים אל יד אדוניהם כעני שפחה אל יד גבירתה, וכן לא יבזהו ביד ולא בדברים לעבדות מסרן הכתוב לא לבושה, ולא ירבה עליו צעקה וכעס אלא ידבר עמו בנחת וישמע טענותיו וכן מפורש בדרכי איוב הטובים שהשתבח בהן אם אמאס משפט עבדי ואמתתי בריבם עמדי הלא בבטן עושיני ב עשהו ויכוננו ברחם אחד, ואין האכזריות והעזות מצויה אלא בעכו"ם עובדי ע"ז אבל זרעו של אברהם אבינו והם ישראל שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא טובת התורה וצוה אותם בחקים ומשפטים צדיקים רחמנים הם על הכל, וכן במדותיו של הקדוש ברוך הוא שצונו להדמות בהם הוא אומר ורחמיו על כל מעשיו וכל המרתם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך.

17. רמב"ם הלכות זכיה ומתנה פרק יב הלכה יז

הצדיקים הגמורים ואנשי מעשה לא יקבלו ט מתנה מאדם, אלא בוטחים בה' ברוך שמו לא בנדיבים, והרי נאמר ושונא מתנות יחיה. סליקו להו הלכות זכיה ומתנה בס"ד.

אודך ביושר ללב **ספר משפטים** בלמדי משפטי צדקך

18. רמב"ם הלכות נחלות פרק יא הלכה יב

אף על פי שאין האפוסטרופוס צריך לעשות חשבון כמו שביארנו, צריך לחשב בינו לבין עצמו לדקדק ולהזהר הרבה מאביהן של אלו היתומים שהוא רוכב ערבות שנאמר סלו לרוכב בערבות וגוי אבי יתומים וגוי. סליקו להו הלכות נחלות בס"ד.

19. רמב"ם הלכות מלכים פרק יב הלכה ה'
 ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה, וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. נשלמו הלכות מלכים והחבור כולו, ברוך שאמר והיה העולם בפרטו ובכללו.

מה הקשר בין הספר הראשון לסופו של הספר האחרון?

20. מנין המצוות לרמב"ם
 וראיתי לחלק חיבור זה לארבעה עשר ספרים:
 ספר שני: אכלול בו המצוות שהן תדירות שנצטוינו בהם כדי לאהוב את המקום ולזכרו תמיד כגון קרית שמע ותפילה ותפילין וברכות ומילה בכללן לפי שהיא אות בבשרינו להזכיר תמיד בשעה שאין שם לא תפילין ולא ציצית וכיוצא בהן. וקראתי שם ספר זה ספר אהבה:
 ספר חמישי: אכלול בו מצוות של ביאות אסורות ומצוות של מאכלות אסורות. לפי שבשני עניינים האלו קדשנו המקום והבדילנו מן האומות, בעריות ובמאכלות אסורות. ובשניהם נאמר ואבדיל אתכם מן העמים, אשר הבדלתי אתכם מן העמים. וקראתי שם ספר זה ספר קדושה:
 ספר שמיני: אכלול בו מצוות שהן בבנין מקדש וקרבת צבור התמידין. וקראתי שם ספר זה ספר עבודה:

21. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לה
 ראיתי לחלק המצוות כלם לפי זאת הכוונה אל י"ד כללים. **הכלל הראשון** כולל המצוות אשר הם דעות שרשיות, והם אשר ספרנום בהלכות יסודי התורה, ומן הכלל הזה עוד התשובה והתעניות כמו שאבאר, ולא יאמר בנתינת הדעות האמתיות והמועילות כאמונת התורה מה תועלתה כמו שביארנו. **הכלל השני** כולל המצוות הנתלות באיסור ע"ז, והם אשר מנינו אותם בהלכות ע"ז, ודע שכלאי בגדים וערלה וכלאי הכרם הם ג"כ מזה הכלל כמו שיתבאר, וסבת זה הכלל ג"כ ידועה מפני שהיא לאמת הדעות האמתיות ולהשאירם לנצח בהמון. **הכלל השביעי** כולל דיני ממון התלויים בעסק בני אדם קצתם עם קצתם, כהלואה והשכירות והפקדונות והמקח והממכר וכיוצא באלו, והירושות מזה הכת, והם המצוות אשר ספרנום בספר קנין ומשפטים, ותועלת זה הכלל מבוארת, כי זה השתתפות בממון הכרחי לבני אדם בכל מדינה, ואי אפשר בלא נתינת דרכי יושר באלו העסקים ולשערים שיעור מועיל. **הכלל התשיעי** כולל שאר העבודות הכוללות המעשיות כתפלה וק"ש ושאר מה שספרנום בספר אהבה מלבד המילה, ותועלת זה הכלל היא מבוארת שהוא כולו מעשים שמחזקים הדעות באהבת השם יתעלה ומה שצריך שיאמן בו ושייחוס אליו. **הכלל העשירי** כולל המצוות התלויות במקדש וכליו ומשרתיו, והם המצוות אשר ספרנום בספר עבודה, וכבר קדם לנו זכרון תועלת זה הכלל. **הכלל העשתי עשר** כולל המצוות התלויות בקרבתו, והוא רוב המצוות אשר ספרנום בספר עבודה וספר קרבתו, וכבר קדם לנו זכרון תועלת המצוה בקרבתו בכלל ואיך היה הכרחי בזמן ההוא. **הכלל הארבעה עשר** כולל המצוות הנתלות באסור קצת הביאות, והם אשר ספרנום בספר נשים ובהלכות איסורי ביאה, וכלאי בהמה מזה הכלל, והכוונה באלו גם כן למעט המשגל ולמעט מותר תאות הביאה בכל אשר יוכל ולא יעשה תכלית כמעשה הסכלים, כמו שבארנו בפירוש מסכת אבות, והמילה גם כן בזה הכלל.

נספחים

א.אבן עזרא תהילים פרק קיט פסוק קיא

נחלתי - הטעם היא נחלתי שאשמח בה ועדותיך הם הנפלאות שעשית שהעתיקו אבותי ואני אשמח כאילו אני עד הייתי בימים ההם.

ב.תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

אמר ריש לקיש: מאי דכתיב והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת דעת וגוי - אמונת - זה סדר זרעים, עתיך - זה סדר מועד, חסן - זה סדר נשים, ישועות - זה סדר נזיקין, חכמת - זה ספר קדשים, ודעת - זה סדר טהרות.

ג.במדבר רבא פרשת נשא פרשה יג

עדות ה' וגוי זה סדר זרעים שאדם מאמין בחיים של עולם וזורע פקודי ה'... זה סדר מועד שיש בו כל המועדות שכתוב בהם ושמחת בחגך.

ד.תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יז עמוד ב - דף יח עמוד א

והיכן מתרוממת קרנם - בירושלים, שנאמר שאלו שלום ירושלים ישליו אהביך. וכיון שנבנית ירושלים - בא דוד, שנאמר: אחר ישוב בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. וכיון שבא דוד - באתה תפלה, שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי. וכיון שבאת תפלה - באת עבודה שנאמר עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבתי. וכיון שבאת עבודה - באתה תודה, שנאמר זבח תודה יכבדנני.